

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2022 m. liepos 4 d.

ES turi aktyviau kovoti su sukčiavimu žemės ūkio išlaidų srityje

Bendra žemės ūkio politika (BŽŪP), kuriai tenka didžiausia ES biudžeto išlaidų dalis, apima kai kurias išlaidų sistemas, kurioms kyla itin didelė sukčiavimo rizika. Taip teigiama šiandien paskelbtoje Europos Audito Rūmų ataskaitoje, kurioje apžvelgiama su BŽŪP susijusi sukčiavimo rizika ir vertinama, kaip Europos Komisija reaguoja į sukčiavimą žemės ūkio išlaidų srityje. Auditoriai daro išvadą, kad, nors Komisija į sukčiavimo atvejus, susijusius su BŽŪP išlaidomis, reagavo, ji turėtų aktyviau kovoti su tam tikra sukčiavimo rizika, pavyzdžiui, neteisėtu žemės grobimu. Sukčiautojai gali pasinaudoti valstybių narių atliekamų patikrų trūkumais, todėl auditoriai taip pat rekomenduoja Komisijai geriau stebėti nacionalines kovos su sukčiavimu priemones, teikti konkretesnes gaires ir skatinti naujų technologijų naudojimą sukčiavimui nustatyti ir užkirsti jam kelią.

Auditoriai patikrino sukčiavimo BŽŪP išmokų sistemose modelius, analizavo pagal pasidalijamojo valdymo principą įgyvendinant BŽŪP finansuojamas priemones (tiesiogines išmokas, rinkos priemones ir kaimo plėtros priemones) ir patikrino 2007–2013 m. bei 2014–2020 m. programavimo laikotarpių duomenis. Pagrindinė auditorių nustatyta rizika susijusi su atvejais, kai paramos gavėjai nuslepia pažeidę tinkamumo finansuoti sąlygas, finansuojamų priemonių sudėtingumu ir neteisėtomis žemės grobimo formomis.

„Sukčiavimu kenkiama ES finansiniams interesams ir užkertamas kelias pasiekti politikos tikslą panaudojant ES išteklius, – teigė auditui vadovavęs Audito Rūmų narys Nikolaos Milionis. – Manome, kad ES turėtų dėti daugiau pastangų, kad sumažintų sukčiavimo žemės ūkio išlaidų srityje riziką. Tikimės, kad mūsų ataskaita padės Komisijai ir valstybėms narėms plėtoti savo kovos su sukčiavimu pajėgumus pagal naująją 2023–2027 m. bendrą žemės ūkio politiką.“

Išlaidų sritims, kurioms taikomos sudėtingesnės taisyklės, pavyzdžiui, kaimo plėtros investicijų priemonėms, kyla didesnė rizika, o kai kuriose BŽŪP išmokų sistemose, kuriomis siekiama remti konkrečių kategorijų paramos gavėjus, sukčiavimo atvejai gali būti dažnesni, nes kai kurie pareiškėjai neatskleidžia svarbios informacijos arba dirbtinai sukuria sąlygas, kad atitiktų tinkamumo finansuoti kriterijus ir nepagrįstai pasinaudotų BŽŪP parama. Tai pasakytina apie atvejus, kai, pavyzdžiui, gavusios paramą žemės ūkiui MVĮ neatskleidė savo ryšių su kitomis įmonėmis, arba reikalavimų neatitinkantys paramos gavėjai prašė išmokų kaip jaunieji ūkininkai.

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Žemės grobimas gali apimti nesąžiningą veiklą, pavyzdžiui, dokumentų klastojimą, prievartą, politinės įtakos ar viešai neatskleistos informacijos naudojimą, manipuliavimą procedūromis arba kyšių mokėjimą. ES kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) ir nacionalinių institucijų atlikti tyrimai parodė, kad žemės ūkio paskirties žemės plotai, dėl kurių kyla didžiausia sukčiavimo rizika, yra valstybei priklausanti žemė arba privati žemė, kurios nuosavybė neaiški. Sukčiautojai taip pat gali siekti įsigyti žemės (teisiškai arba kitokiu būdu) vien tam, kad gautų tiesioginių išmokų, nevykdami jokios žemės ūkio veiklos. Sukčiavimo tikimybė yra didesnė tam tikrose ganyklose ir kalnų vietovėse, nes mokėjimo agentūroms sunkiau patikrinti, ar ten vykdoma reikalavimus atitinkanti žemės ūkio veikla, pavyzdžiui, ganymas.

Kadangi Komisija paskutinį kartą savo BŽŪP sukčiavimo rizikos analizę atnaujino 2016 m., viena iš jai skirtų auditorių rekomendacijų yra atnaujinti savo vertinimą dėl sukčiavimo rizikos, susijusios su įvairiomis išlaidų sistemomis, ir dėl masto, kuriuo valstybių narių kovos su sukčiavimu priemonėmis galima nustatyti sukčiavimo atvejus, užkirsti jiems kelią ir juos ištaisyti.

Auditoriai taip pat rekomenduoja Komisijai imtis būtinų priemonių siekiant sumažinti pagrindinę sukčiavimo riziką, skatinti naudotis technologijų, pavyzdžiui, duomenų gavybos, mašinų mokymosi, palydovinio vizualizavimo ir fotoanalizės, teikiamomis galimybėmis kovojant su sukčiavimu ir raginti valstybes nares imtis veiksmų šioje srityje.

Bendra informacija

Audito Rūmai visada itin daug dėmesio skyrė BŽŪP, visų pirma tikrindami žemės ūkio išlaidų teisėtumą ir tvarkingumą. Savo 2018–2020 m. audituose, skirtuose patikinimo pareiškimams parengti, auditavome 698 BŽŪP mokėjimus ir 101 atveju aptikome kiekybiškai įvertinamų klaidų. 17 iš šių atvejų įtarėme, kad klaida galėjo būti siejama su sukčiavimu. Audito Rūmai neturi įgaliojimų tirti sukčiavimo, tačiau, įtarę sukčiavimą, auditoriai perduoda bylas OLAF arba Europos prokuratūrai, kad šios atliktų tolesnį tyrimą.

Specialioji ataskaita 14/2022 „Komisijos atsakas į sukčiavimą bendros žemės ūkio politikos srityje. *Laikas kintis giliau*“ paskelbta Audito Rūmų svetainėje (eca.europa.eu).

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba, press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 553 547
- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 621 552 224